

Kézikönyv fenntartható vállalkozások alapításához

8. Modul:

Társadalmi vállalkozások

Kézikönyv fenntartható vállalkozások alapításához.
Készült a Young GREENTrepreneurs projekt keretében.

Projektazonosító: 2021-1-HU01-KA220-YOU-000029114
Erasmus+ Program

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Tartalomjegyzék

1. lecke	Társadalmi kihívások és társadalmi szükségletek a fenntarthatósággal összefüggésben	Társadalmi kihívások és szükségletek;
2. lecke	A fenntartható jövő kialakítását célzó jó gyakorlatok	Agricool; Koovee; Orange Fiber;
3. lecke	Társadalmi vállalkozás és társadalmi vállalkozó	A társadalmi vállalkozói tevékenység meghatározása és jellemzői; A társadalmi vállalkozó meghatározása és típusai; A társadalmi vállalkozások 6 P-je; Gyakorlati feladat;

Társadalmi vállalkozások

Üdvözlünk a képzési anyag nyolcadik moduljában. A modul elsődleges célja, hogy az eddig áttekintett ismeretekhez egy-egy speciális szempontot adjon hozzá. Az első két leckében megismerkedünk a fenntarthatóság társadalmi kihívásaival és az ezekre adható lehetséges válaszokkal, majd a társadalmi vállalkozói tevékenység főbb jellemzőinek áttekintése következik. A modul során gyakorlati példákon keresztül igyekszünk bemutatni, hogyan kapcsolható össze a fenntarthatóság és a társadalmi vállalkozói tevékenység.

1. lecke: Társadalmi kihívások és szükségletek a fenntarthatóság összefüggésben

A fenntarthatóság és a környezetvédelmi kérdések napjainkban a legsürgetőbb társadalmi témák közé tartoznak. Az emberiség egyre inkább felismeri, hogy a jelenlegi életmód és gazdasági rendszerek hosszú távon fenntarthatatlanok, és jelentős kockázatot jelentenek bolygónk jövőjére nézve. Ezzel összefüggésben különböző társadalmi kihívások és szükségletek merülnek fel, amelyekkel a társadalomnak foglalkoznia kell egy fenntarthatóbb jövő megteremtése érdekében.

Néhány ezek közül:

- **Éghajlatváltozás és üvegházhatású gázok kibocsátása:** Az éghajlatváltozás az egyik legjelentősebb fenntarthatósági kihívás. Az emberi tevékenység, különösen az üvegházhatású gázok kibocsátása a globális hőmérséklet emelkedését okozza, ami olyan súlyos következményekkel jár, mint a szélsőséges időjárási események, a tengerszint emelkedése és az élelmezésbiztonsági problémák.
- **A természeti erőforrások kimerülése:** A természeti erőforrások túlzott kiaknázása, például az erdőirtás és a túlhalászás, veszélyezteti a környezetet és a jövő nemzedékek számára szükséges fenntartható erőforrásokat.
- **Élelmezésbiztonság:** A növekvő világnépesség miatt az élelmiszertermelésnek és -ellátásnak fenntarthatónak kell lennie. Az olyan kihívások, mint az éghajlatváltozás, a vízhiány és a talajpusztulás veszélyeztetik az élelmezésbiztonságot.

- **Vízgazdálkodás és vízhiány:** Az édesvízforrások kimerülése és a vízszennyezés számos régióban súlyos vízhiányhoz vezet. A hatékony vízgazdálkodás és az erőforrások megőrzése elengedhetetlen a fenntarthatósághoz.
- **A biológiai sokféleség csökkenése:** A biológiai sokféleség csökkenése veszélyezteti a természetes ökoszisztémákat és az ökológiai egyensúlyt. Az olyan emberi tevékenységek, mint az erdőirtás hozzájárulnak a fajok kihalásához.
- **Szegénység és egyenlőtlenség:** A fenntarthatóság magában foglalja a társadalmi igazságosságot. A szegénység és az egyenlőtlenség olyan kihívások, amelyekkel foglalkozni kell a fenntartható társadalmak építéséhez.
- **Műanyagszennyezés:** A műanyagok széles körű jelenléte a környezetben súlyos szennyezést okoz, és jelentős veszélyt jelent az óceánokra és a vízi élővilágra. A műanyag megfelelő kezelése és újrahasznosítása létfontosságú a fenntarthatóság szempontjából.
- **Energiahatékonyság és megújuló energia:** A növekvő energiaigény és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség jelentős kihívást jelent az éghajlatváltozás elleni küzdelemben. Az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások fejlesztése kulcsfontosságú a fenntarthatóság szempontjából.
- **Szemléletváltás és oktatás:** A fenntarthatóság eléréséhez nemcsak technológiai változásokra van szükség, hanem a társadalmi gondolkodásmód megváltoztatására is. Az oktatás és a tudatosítás segít az embereknek megérteni az összefüggéseket, és elősegíti a fenntartható gyakorlatok iránti elkötelezettséget.

E kihívások kezelése kulcsfontosságú a fenntartható jövő megteremtéséhez. A következő leckében nézzünk meg néhány jó gyakorlatot ezek megoldására.

2. lecke: A fenntartható jövő kialakítását célzó jó gyakorlatok

Agricool – Városi vertikális mezőgazdaság

A városi vertikális mezőgazdaság hihetetlenül népszerű. Guillaume Fourdinier és Gonzague Gru ezt biztosan tudják, mivel a startup cégük kiválóan teljesít. A 2015-ben alapított párizsi székhelyű vállalkozás ún. „Cooltainer”-eket árusít, amelyek olyan újrahasznosított dokk konténerek, amelyekben egyfajta városi farmként, gyümölcsöket és zöldségeket lehet termeszteni. Az Agricool olyan eprekkel kezdte, amelyek a bolti epernél 20%-kal több cukrot és 30%-kal több C vitamint tartalmaznak. Párizstól Dubai-ig az Agricool megnyitja az utat egy fenntartható és városi mezőgazdasági megoldásokban bővelkedő jövő irányába.

Bővebb információkat itt találsz:

https://www.instagram.com/_agricool/

Koovee - Ehető evőeszközök

A francia startupot arra a célra hozták létre 2017-ben, hogy környezetbarát alternatívát nyújtson a műanyag evőeszközökre, lebomló, gazdaságos és finom, ehető evőeszközök formájában. Kanalaik, késeik és villáik búzalisztból, repceolajból és sóból készülnek, adalékok és vegyszerek nélkül, és krékerizük van. Következő desszerted elfogyasztásával a műanyag hulladék csökkentéséhez is hozzájárulhatsz.

Bővebb információkat itt találsz:

https://www.instagram.com/koovee_a_croquer

Orange Fiber - Gyümölcs szövet, mint ruházati alapanyag

Szicília narancsléipara évente 700,000 tonna hulladékot termel és két olasz tervező elhatározta, hogy hasznosítja ezt a hulladékot,, ezért megtervezték és szabadalmaztatták a gyümölcslevük melléktermékéből készült szövetet, melyből az első ruhák már el is készültek és bemutatásra kerültek Salvatore Ferragamo 2017-es nyári/tavaszi kollekciójában és a H&M 2019. évi Tudatos Exkluzív kollekciójában. 2015-ben a vállalat megkapta a H&M Alapítvány Globális Változás Díját fenntartható és innovatív divattermékek kialakításáért.

Bővebb információkat itt találsz: <https://www.instagram.com/orangefiberbrand/>

Ha további jó gyakorlatokat szeretnél megismerni, a következő podcastok érdekesek lehetnek számodra: <https://www.youtube.com/@scaleupcycling>

3. lecke: Társadalmi vállalkozás és társadalmi vállalkozók

A jó gyakorlatok áttekintése során láthattuk, hogy a fenntarthatósági kihívásokra adott válaszok nem elsősorban a klasszikus értelemben vett profitorientált vállalkozásoktól származnak. Léteznek úgynevezett társadalmi vállalkozások is. Ebben a leckében összefoglaljuk a társadalmi vállalkozások és a társadalmi vállalkozók főbb jellemzőit.

A társadalmi vállalkozói tevékenység olyan egyének, csoportok, új vállalkozások vagy innovatív gondolkodók részvételével valósul meg, akik a társadalommal, kultúrával vagy a környezettel kapcsolatos kihívásra adott megoldásokat hoznak létre. Ezt a megközelítést a szervezetek sokféle, méretük, céljaik és értékük szerint eltérő csoportja alkalmazhatja.

Forrás: Thompson, J.L. (2002). "The World of the Social Entrepreneur". The International Journal of Public Sector Management. 15 (4/5): 413. 10.1108/09513550210435746

Hagyományos vállalkozás kontra társadalmi vállalkozás: mi a különbség?

A hagyományos vállalkozókhöz hasonlóan a társadalmi vállalkozók is tartós vállalkozások létrehozására törekszenek. Azonban a hagyományos vállalkozókkal ellentétben, akik elsősorban a profit maximalizálására törekszenek, a társadalmi vállalkozók elsődleges célja az, hogy jelentős hatást érjenek el. A két vállalkozási forma közötti számos egyéb különbség ebből a központi különbségből ered.

A társadalmi vállalkozói tevékenység különböző formákat ölthet, például nonprofit, for-profit vagy hibrid üzleti modelleket követhet, amelyeket társadalmi vállalkozásnak neveznek. Mindez attól függ, hogy mi a preferált üzleti megközelítés és milyen pénzügyi támogatás áll rendelkezésre.

Lényeges az is, hogy egy vállalkozás anélkül is részt vehet és támogathat társadalmi ügyeket, hogy társadalmi vállalkozásnak minősülne. A vállalati társadalmi felelősségvállalás azt jelenti, hogy egy vállalkozás olyan politikákat fogad el, amelyek a társadalom javát szolgálják, és amelyeket gyakran etikai megfontolások vezérelnek. Egy vállalat például adományokat adományozhat jótékonyági szervezeteknek, vagy lépéseket tehet szén-dioxid kibocsátása kompenzálására a környezeti károk csökkentése érdekében. A témával kapcsolatos további részletek a következő fejezetben olvashatók.

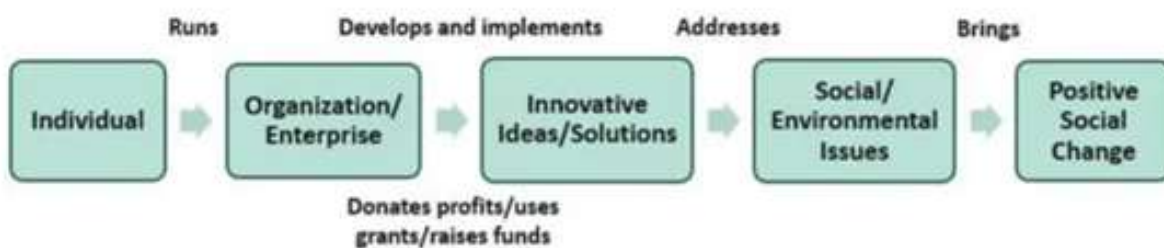
	Hagyományos vállalkozás	Társadalmi vállalkozás
Cél	Fenntartható vállalkozás létrehozása	Fenntartható és a társadalomra gyakorolt hatással bíró vállalkozás létrehozása
Motiváció	Pénzügyileg vezérelt	Küldetésvezérelt
Célcsoport	Egyének	Társadalmi csoportok
Társadalmi célokhoz kapcsolódás	Közvetett	Közvetlen
Verseny/ Együttműködés	Versenyző magatartás	Együttműködő magatartás
Eredmény	Nyereség	Társadalmi hatás

Forrás: What Is Social Entrepreneurship? A Guide. Coursera. 2023.
<https://www.coursera.org/articles/social-entrepreneurship>

Ki a társadalmi vállalkozó és hogyan működik egy társadalmi vállalkozás?

A társadalmi vállalkozók azon dolgoznak, hogy kreatív és fenntartható megoldásokat hozzanak létre és valósítsanak meg számos társadalmi, kulturális, pénzügyi és környezeti kihívásra. Két fő megközelítésük van: vagy a termékek vagy szolgáltatások eladásából származó nyereségükkel járulnak hozzá a segítségre szorulóknak megsegítéséhez, vagy állami támogatásokat szereznek, illetve forrásokat gyűjtenek egy adott ügy támogatására. Lényegében ezek a vállalkozók profit és nonprofit céllal is működhetnek. Központi céljuk azonban továbbra is a társadalmi változások előmozdítása, miközben nyereséget is termelnek a társadalmi küldetésük előmozdítása érdekében.

Forrás: Social Entrepreneur. Wallstreetmojo Team. 2023. <https://www.wallstreetmojo.com/social-entrepreneur/>

A társadalmi vállalkozások típusai

Közösségi társadalmi vállalkozás

A közösségi társadalmi vállalkozás egy kis földrajzi régió, általában a közösség, amelyben él, szükségleteit helyezi előtérbe. Ez a fajta társadalmi vállalkozás kevésbé törődik vállalkozása konkrét jellegével; vállalkozása elsődleges célja, hogy térsége/közössége javát szolgálja.

Non-profit társadalmi vállalkozás

A nonprofit társadalmi vállalkozás a társadalmi vállalkozások gyakoribb típusa, ahol a szervezetnek van egy széleskörűen megfogalmazott célja, amely valakinek a hasznára válik, de nem feltétlenül a közvetlen közösségének. A távoli vagy online társadalmi vállalkozói tevékenység bevezetésével ma már könnyebb olyan szervezeteket létrehozni, amelyeknek szélesebb körű küldetése van.

Átalakuló társadalmi vállalkozás

Ahogy egy induló nonprofit társadalmi vállalkozás növekszik, gyakran átalakuló társadalmi vállalkozássá válik. Ahogy a helyi nonprofit szervezetek növekednek, úgy nő a küldetésük is. Az átalakuló társadalmi vállalkozás arra törekszik, hogy működését különböző területek javára alakítsa át. Ez a fajta társadalmi vállalkozás egy kis társadalmi vállalkozásként indul, amely egy sokkal gazdagabb, szélesebb körű, sokkal több szabállyal és szabályozással rendelkező entitássá alakul át.

Globális társadalmi vállalkozás

Néha a társadalmi vállalkozói törekvéseket nem korlátozzák a földrajzi határok. Az emberek olyan átfogó társadalmi kérdéseket próbálnak megoldani, mint a szegénység, a depresszió vagy a rossz életkörülmények. Általában a társadalmi vállalkozás egy adott régió problémáját próbálja megoldani. Ezek a mélyen gyökerező problémák azonban gyakran nem csak egy régióra jellemzőek.

A társadalmi vállalkozások 6P-je [1]

Amikor a társadalmi vállalkozások elkezdik ötleteik sikerre váltását, gyakran a következő hat területen dolgoznak. E kategóriák mindegyike különböző erőforrásokat, akadályokat vagy szakaszokat jelent, amelyekkel a társadalmi vállalkozások gyakran szembesülnek.

Célcsoport (People)

Sok társadalmi vállalkozás úgy kezdi meg a munkáját, hogy meghatározza a kedvezményezetteket, akiknek segíteni kíván. Ezek a kedvezményezettek lehetnek akár a helyi közösségen belüli emberek, akár egy adott demográfiai csoporthoz tartozó egyének. A tervezett kedvezményezettek jól meghatározott ismerete nélkül a társadalmi vállalkozóknak nehézséget okozhat vállalkozásuk hatókörének felvázolása. Ezáltal a még létrehozandó szervezetet az a veszély fenyegeti, hogy nem rendelkezik világos jövőképpel.

[1] Forrás: Adam, H. (2023): Social Entrepreneur: Definition and Examples. <https://www.investopedia.com/terms/s/social-entrepreneur.asp>

Probléma (Problem)

A társadalmi vállalkozások megpróbálják megoldani a problémákat. Pontosabban, a társadalmi vállalkozások azonosítanak egy problémát, amellyel az előző szakaszban szereplő emberek szembesülnek.

Terv (Plan)

A célcsoport és a probléma azonosítása után a társadalmi vállalkozásnak tervet kell kidolgoznia a probléma megoldására. A társadalmi vállalkozások nemcsak arra törekszenek, hogy üzleti tervet készítsenek egy szervezet működtetésére, hanem azt is meg kell határozniuk, hogy az ilyen típusú szervezet hogyan fog finanszírozást kapni és pénzügyileg fenntartható maradni.

Prioritások meghatározása (Prioritize)

A társadalmi vállalkozások számára az egyik legnagyobb kihívás a megoldani kívánt probléma megoldásához rendelkezésre álló források hiánya. Ez jelentheti azt, hogy nincs elég pénz vagy nincs elég speciális tudás. A társadalmi vállalkozásoknak számos korlátozással is szembe kell nézniük. Ez azzal jár, hogy fontossági sorrendet kell felállítaniuk, hogy milyen problémákkal kívánnak foglalkozni, milyen működési stratégiákkal, és milyen növekedési terveket képzelnek el.

Prototípus (Prototype)

Mivel az erőforrások korlátozottak, a társadalmi vállalkozások gyakran kis piacokon tesztelik a megoldásokat, mielőtt terjeszkednének. Ez magában foglalja a termékek, szolgáltatások vagy folyamatok prototípusainak kifejlesztését. Azt is tesztelik, hogy a különböző finanszírozások és források hogyan segíthetik céljai elérését.

Folytatás (Pursue)

Miután a tesztelés lezajlott, a társadalmi vállalkozások azonosítják, mi ment jól és mi nem. Ez gyakran magában foglalja a visszajelzések összegyűjtését azoktól, akik hozzájárultak a megoldás megvalósításához.

Gyakorlati feladat: Keresés – Közlés - Hálózatépítés

1. Keress egy társadalmi vállalkozást: Használd az internet kínálta lehetőségeket. Ügyelj arra, hogy olyan vállalkozást válassz, amelyik érdekes számodra és szívesen megismered tevékenységét.

2. Ismerd meg a kiválasztott vállalkozást:

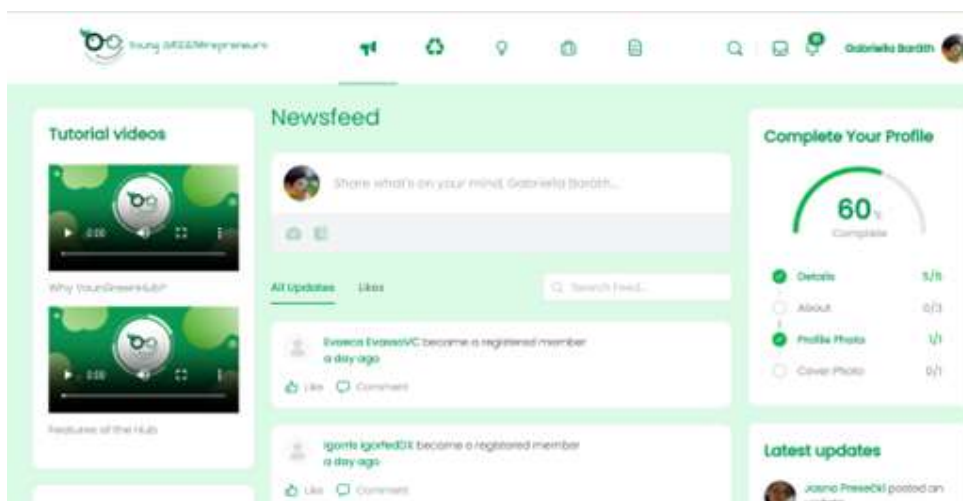
- Magyarázd el a társadalmi vállalkozás küldetését és céljait!
- Fogalmazd meg a fenntarthatósági kihívást, amelyet kezelni kíván a vállalkozás!
- Emeld ki a megközelítés innovatív elemeit! Mi különbözteti meg másoktól?
- Ismertesd az elért hatásokat és sikereket!

3. Azonosítsd a fejlesztési lehetőségeket:

- Gondold át, mit csinálnál másképp, vagy milyen területeken javítanád a vállalkozás hatékonyságát?
- Legyél konstruktív, ne a hibákat hangsúlyozd hanem a fejlesztési területekre koncentrálj!

4. Regisztrálj a YounGreenHub-ra: <https://www.younggreenhub.eu/>.

- Látogass el a YounGreenHub weboldalára, és kövesd a regisztrációs folyamatot!
- Töltsd fel a megtalált példát, képet és releváns adatokat is mellékelve.
- Oszd meg az előző pontokban megfogalmazott véleményed a platformon, amiben mindenképpen említsd meg az innovatív szempontokat és a lehetséges fejlesztéseket!
- Fogalmazd meg egy elgondolkodtató kérdést, amely másokat is arra ösztönöz, hogy elgondolkodjanak a társadalmi vállalkozás munkájáról!

Képernyőkép a HUB-ról

Következtetések

Ebben a modulban a fenntarthatósággal kapcsolatos társadalmi kihívásokat és az azokra adott válaszokat vizsgáltuk. Jó gyakorlatokon keresztül igyekeztünk bemutatni a társadalmi kezdeményezések fontosságát. Megmutattuk, hogy nem csak profitorientált vállalkozások léteznek. Áttekintettük, hogy milyen magatartás jellemzi a társadalmi vállalkozókat és ki lehet sikeres társadalmi vállalkozó. Választ kerestünk arra, hogy melyek a fő különbségek a hagyományos vállalkozások és a társadalmi vállalkozói tevékenység között. Reméljük, hogy sok értékes ismerettel gazdagodtál.

Hivatkozások

Social Entrepreneur: Definition and Examples”, author Adam Hayes from ”
<https://www.investopedia.com/terms/s/social-entrepreneur.asp> (última visita 23/01/2024)

“Crowdfunding for Social Entrepreneurs. Social Business Hub” from
<https://socialbusinesshub.at/en/> (última visita 23/01/2024)

Patric B., Louise C., José C., Sabina A.E., Greg L., Michael W. (2023): Social Sustainability in Development. World Bank Group.

Social Entrepreneur, autor [Ramya Thiyagaraj](#) from
<https://www.wallstreetmojo.com/social-entrepreneur/> (última visita 23/01/2024)

Thompson, J.L. (2002). "The World of the Social Entrepreneur". The International Journal of Public Sector Management. 15 (4/5): 413. [doi:10.1108/09513550210435746](https://doi.org/10.1108/09513550210435746)

“What Is Social Entrepreneurship? A Guide”, author Coursera from
<https://www.coursera.org/articles/social-entrepreneurship> (última visita 23/01/2024)